

Vận dụng phương pháp dạy học dự án trong giảng dạy học phần Luật Du lịch

Phạm Thị Liễu Trang

Khoa Việt Nam học, Trường Đại học Ngoại Ngữ, Đại học Huế

Received: 08/7/2022; Accepted: 14/7/2022; Published: 20/7/2022

Abstract: Innovation in teaching methods is an urgent requirement of modern education. Not an exception to that general rule, teaching tourism modules for students in Vietnamese Studies of University of Foreign Languages, Hue University also requires teachers who have specific and creative teaching methods. That methods are also suitable for the goal of new life. Teaching methods are increasingly improved in positive direction for learners' cognitive learning activities. The article presents about one of the effective methods to stimulate students' active learning is the project-based learning method.

Keywords: methods, project - based learning, tourism law

1. Đặt vấn đề

Trong chương trình đào tạo ngành Việt Nam học tại khoa Việt Nam học, trường Đại học Ngoại Ngữ, Đại học Huế, Luật du lịch là học phần chuyên ngành bắt buộc nhằm cung cấp những kiến thức cơ bản về pháp luật nói chung và luật du lịch nói riêng. Xét trên bình diện thực tiễn, nội dung học phần này mang tính ứng dụng thực tế cao.

Trước đây, học phần Luật du lịch được giảng dạy chủ yếu theo phương pháp truyền thống: thầy cô giảng bài, sinh viên lắng nghe và tiếp thu kiến thức một cách thụ động. So với phương pháp này, dạy học dự án chú trọng nhiều hơn đến năng lực người học. Với đặc thù môn học nặng tính lý thuyết, khô khan thì việc đổi mới phương pháp dạy học, tạo hứng thú cho sinh viên, phát huy tính chủ động, sáng tạo, tích cực là hướng đi đúng đắn.

Trong giới hạn bài viết này, tác giả sẽ đánh giá về thực trạng vận dụng phương pháp dạy học dự án vào quá trình giảng dạy học phần Luật du lịch cho sinh viên ngành Việt Nam học. Qua đó, nhận định về những ưu điểm, hạn chế từ phía người dạy và người học để đưa ra các giải pháp đem lại hiệu quả tốt nhất khi áp dụng phương pháp học tập này.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận về dạy học dự án

Dạy học dự án (dạy học theo dự án) bắt nguồn từ khái niệm dự án trong lĩnh vực kinh tế xã hội và sau đó được đưa vào trong lĩnh vực giáo dục như một phương pháp hoặc hình thức dạy học. Từ cuối thế kỷ 16, khái niệm dự án đã được sử dụng trong việc giảng dạy ở một số quốc gia Châu Âu. Ở Việt Nam, các phương pháp dạy học gắn với phương pháp dự

án đã có từ rất sớm. Tuy nhiên, trong nhiều năm qua, khái niệm dạy học theo dự án vẫn còn chưa được nhiều giáo viên và học sinh các trường phổ thông biết đến. Chỉ trong những năm gần đây, lý thuyết về dạy học dự án mới được truyền bá và áp dụng ở Việt Nam.

Hiện nay, có nhiều khái niệm về dạy học dự án. Theo Bộ Giáo dục Singapore định nghĩa “Học theo dự án (Project work) là hoạt động học tập nhằm tạo cơ hội cho học sinh tổng hợp kiến thức từ nhiều lĩnh vực học tập, và áp dụng một cách sáng tạo vào thực tế cuộc sống” [1; tr 12]. Định nghĩa này nhấn mạnh việc ứng dụng kiến thức vào thực tiễn của phương pháp dạy học dự án. Tác giả Lê Khoa lại có quan điểm: “Dạy học theo dự án là một phương pháp dạy học, trong đó học sinh dưới sự hướng dẫn của giáo viên tự lực giải quyết một nhiệm vụ học tập phức hợp, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, với hình thức làm việc chủ yếu là theo nhóm. Các nhóm tự xác định mục tiêu, lập kế hoạch và thực hiện dự án, tham gia kiểm tra quá trình thực hiện và đánh giá kết quả. Kết quả là các sản phẩm có thể giới thiệu, trình bày” [4; tr 22]. Theo K.Frey, học giả hàng đầu về dạy học dự án của Cộng hòa Liên bang Đức thì: Dạy học theo dự án (Project Based Learning - PBL) là một hình thức của hoạt động học tập trong đó, nhóm người học xác định một chủ đề làm việc, thống nhất về một nội dung làm việc, tự lập kế hoạch và tiến hành công việc để dẫn đến một sự kết thúc có ý nghĩa, thường xuất hiện một sản phẩm có thể trình ra được. Học theo dự án nhấn mạnh vai trò của người học.”

Từ các khái niệm trên có thể đưa ra một định nghĩa có tính chất tổng quát: dạy học theo dự án là phương pháp dạy học lấy người học làm trung tâm,

giúp người học lĩnh hội kiến thức và kỹ năng thông qua các dự án liên quan để giải quyết các vấn đề thực tế liên quan đến nội dung môn học được rõ ràng.

2.2. Vận dụng phương pháp dạy học dự án vào giảng dạy học phần Luật du lịch cho sinh viên khoa Việt Nam học, Trường Đại học Ngoại Ngữ, Đại học Huế

2.2.1. Giới thiệu về học phần Luật du lịch

Luật du lịch là học phần bắt buộc thuộc khối kiến thức chuyên ngành của ngành Việt Nam học ở trường Đại học Ngoại Ngữ, Đại học Huế. Theo khung chương trình đào tạo, sinh viên sẽ được học học phần này vào học kỳ 1 năm thứ tư.

Học phần Luật du lịch trang bị cho người học những nội dung cơ bản, có hệ thống về pháp luật trong hoạt động du lịch như: các khái niệm, quy định về các loại hình kinh doanh du lịch, quy định để chứng nhận các điểm du lịch, tuyến du lịch, địa vị pháp lý của các loại hình doanh nghiệp du lịch, quy chế pháp lý của các chủ thể tham gia hoạt động du lịch, pháp luật về ký kết hợp đồng trong các hoạt động du lịch, các hình thức giải quyết tranh chấp trong hoạt động du lịch và những quy định của luật du lịch quốc tế.

2.2.2. Vận dụng phương pháp dạy học dự án vào giảng dạy học phần Luật du lịch

Qua nghiên cứu lý thuyết và xuất phát từ thực trạng việc dạy - học học phần Luật du lịch, tác giả đã vận dụng phương pháp dạy học dự án trong quá trình học tập học phần này cho đối tượng sinh viên khoa Việt Nam học, cụ thể là sinh viên lớp VNHK14 và VNHK15. Sinh viên sẽ thực hiện dự án cho bài tập nhóm để đánh giá điểm quá trình học tập (chiếm hệ số 40% trong tổng điểm của học phần). Dự án được thực hiện trong thời gian 4 tuần và được trình bày vào tuần thứ 13 và 14 của kế hoạch học tập học phần. Các bước tiến hành như sau:

- Bước 1: Chọn chủ đề, xác định mục tiêu dự án

Giảng viên chia lớp ra thành nhiều nhóm. Ví dụ đối với số sinh viên của lớp VNHK14, giảng viên chia thành 5 nhóm. Sau đó, các nhóm sẽ bốc thăm các chủ đề để nghiên cứu. Có 3 chủ đề sinh viên có thể lựa chọn (Quy chế pháp lý về khách du lịch, Quy chế pháp lý về hướng dẫn du lịch, Quy chế pháp lý về kinh doanh du lịch).

Giảng viên đưa ra yêu cầu về nhiệm vụ cần thực hiện: Từ chủ đề đã bốc thăm, các nhóm cần lên kế hoạch thực hiện dự án để tạo ra sản phẩm là một phần trình bày nhóm. Phần trình bày này phải nêu

được nội dung lý thuyết về chủ đề và phải tạo được sự tương tác, thảo luận với các nhóm khác. Bên cạnh đó, mỗi nhóm phải có một video thể hiện các tình huống Luật liên quan đến chủ đề đã chọn. Tất cả các thành viên trong nhóm đều phải tham gia vào video. Về cách thức trình bày sản phẩm, giáo viên khuyến khích sinh viên tùy ý sáng tạo.

- Bước 2: Xây dựng kế hoạch thực hiện dự án

Nhóm trưởng của các nhóm sẽ có nhiệm vụ phân công công việc cho nhóm mình thực hiện. Trong giai đoạn này, giảng viên cần khuyến khích sinh viên đưa ra các ý tưởng và cách trình bày độc đáo. Mỗi bước cần được hoàn thành trong một thời gian nhất định, có sự phân công trách nhiệm rõ ràng.

- Bước 3: Thực hiện dự án

Các nhóm tiến hành thực hiện dự án. Mỗi nhóm sẽ phải thực hiện các công việc để tạo ra sản phẩm cho buổi trình bày cuối cùng: nội dung thuyết trình, slide powerpoint, video với các tình huống Luật du lịch liên quan đến các chủ đề giảng viên cung cấp, các câu hỏi tương tác thảo luận với các nhóm khác... Quá trình này được tiến hành không có sự giám sát của giảng viên. Các nhóm tùy vào điều kiện của mình để tự sắp xếp tổ chức thực hiện. Giảng viên chỉ hỗ trợ, đôn đốc khi cần thiết.

- Bước 4: Trình bày dự án - Đánh giá

+ Trình bày dự án

Các nhóm theo số thứ tự đã bốc thăm sẽ trình bày kết quả thực hiện dự án của mình. Chẳng hạn như ở lớp VNHK14, nhóm 1 với chủ đề Quy chế pháp lý về hướng dẫn du lịch: Các em đã chọn hình thức trình chiếu powerpoint và thuyết trình những vấn đề liên quan đến khái niệm hướng dẫn, khái niệm hướng dẫn viên, quyền và nghĩa vụ của hướng dẫn viên du lịch. Sau đó, các em chiếu video đã quay ở địa điểm Đại Nội Huế, chùa Thiên Mụ. Trong video, xây dựng các tình huống liên quan đến việc hướng dẫn viên vi phạm về việc không thực hiện đúng nghĩa vụ theo Luật du lịch. Hay như phần trình bày của nhóm 2 ở lớp VNHK15 với chủ đề Quy chế pháp lý về khách du lịch: Thay vì chọn thuyết trình qua slide, nhóm đã chọn cách trình bày tổ chức game show "Rung chuông vàng". Qua trò chơi, các lý thuyết về chủ đề cũng được trình bày. Và video được quay với các tình huống Luật cũng được lồng ghép trong các câu hỏi.

Các nhóm còn lại của hai lớp cũng đều trình bày đúng trọng tâm của chủ đề, sáng tạo trong cách trình bày và có sản phẩm video với các tình huống Luật du lịch.

+ *Đánh giá dự án*

Giảng viên sẽ đánh giá kết quả dự án của các nhóm dựa trên 2 tiêu chí: nội dung và hình thức (nội dung: 70%, hình thức: 30%). Nội dung phải thể hiện đúng chủ đề đã bốc thăm trước đó, video xây dựng các tình huống Luật phải phù hợp với các quy chế pháp lý của Luật du lịch Việt Nam. Đánh giá hình thức bao gồm: cách trình bày, người trình bày, chất lượng video, power point... Bên cạnh đó, các nhóm cũng sẽ nhận xét, đánh giá về kết quả dự án của nhau và được quyền đưa ra những thắc mắc. Nhóm trình bày dự án sẽ phải giải đáp những thắc mắc này. Đây cũng là một tiêu chí để giảng viên dựa vào đó và đánh giá kết quả.

2.2.3. *Những ưu điểm và hạn chế của quá trình vận dụng phương pháp dạy học dự án vào học phần Luật du lịch*

Sau quá trình triển khai thực hiện giảng dạy thử nghiệm cho sinh viên của hai lớp VNHK14 và VNHK15, tác giả tiến hành điều tra khảo sát bằng bảng hỏi và phỏng vấn trực tiếp để thu thập ý kiến phản hồi của sinh viên về hiệu quả của việc sử dụng phương pháp dạy học dự án. Dưới đây là một trong số những nội dung được khảo sát:

Bảng 2.1: Bảng khảo sát ý kiến người học về hiệu quả phương pháp dạy học dự án

TT	Nội dung khảo sát	Tổng lượt trả lời	Đồng ý		Không đồng ý	
			Số lượng	Tỉ lệ (%)	Số lượng	Tỉ lệ (%)
1	Phương pháp dạy học dự án giúp người học nắm được kiến thức lý thuyết và áp dụng được vào thực tiễn	63	63	100%	0	0%
2	Học tập theo dự án giúp người học phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và phát huy tối đa các kỹ năng	63	61	96.8%	2	3.2%
3	Dạy học dự án giúp người học có sự hứng thú, hào hứng và yêu thích việc học tập hơn	63	62	98.4%	1	1.6%
4	Dạy học dự án đem lại hiệu quả cao hơn so với các phương pháp dạy học truyền thống	63	61	96.8%	2	3.2%

Kết quả khảo sát và kết quả trình bày dự án của các nhóm phần nào cho thấy, đại đa số sinh viên đều đồng ý với những *ưu điểm* của phương pháp dạy học dự án mang lại như: Gắn lý thuyết với thực tiễn, kích thích tính chủ động sáng tạo và hứng thú của người học, phát triển năng lực giải quyết những vấn đề phức hợp, mang tính tích cực. Hơn nữa, dạy học dự án còn giúp người học phát triển năng lực cộng tác làm việc và kỹ năng giao tiếp, rèn luyện tính bền bỉ, kiên nhẫn, phát triển năng lực đánh giá...

Tuy nhiên, bên cạnh những ưu điểm kể trên thì

dạy học dự án cũng có những *hạn chế* nhất định. Nội dung này được rút ra từ kinh nghiệm bản thân người dạy và quá trình phỏng vấn sinh viên. Về phía người dạy sẽ gặp một số hạn chế khi không thể thường xuyên theo dõi dự án, giám sát tiến độ và quản lý quá trình tiến hành dự án. Bên cạnh đó, người dạy cũng sẽ mất nhiều thời gian để thiết kế các tiêu chí đánh giá cho dự án. Về phía người học, dạy học dự án đòi hỏi nhiều thời gian để sinh viên có thể nghiên cứu, tìm hiểu và thực hiện. Đa số thời gian để chuẩn bị cho dự án là ngoài giờ học ở lớp. Việc quản lý thời gian, giữ đúng tiến độ cho từng nhiệm vụ cũng như sự phối hợp giữa các thành viên trong nhóm cũng sẽ gặp một số khó khăn nhất định. Đặc biệt, có một điều hạn chế và cũng là một điểm khó khăn mang tính khách quan trong thời gian vừa qua, đó là sự tác động của dịch bệnh Covid. Tình hình dịch bệnh ảnh hưởng đến tiến độ học tập và quá trình tiến hành dự án. Một số dự án không đảm bảo trình bày đúng thời gian quy định và một số dự án phải trình bày qua hệ thống học tập trực tuyến.

Từ những hạn chế, khó khăn như trên, để dạy học dự án đạt hiệu quả tối ưu nhất cần sự cố gắng nỗ lực từ cả hai phía người dạy và người học:

Về phía người dạy: Thứ nhất, giảng viên nên giữ vai trò là người hỗ trợ chứ không phải là người chỉ

đạo. Điều đó sẽ giúp sinh viên phát huy tối đa khả năng sáng tạo và chủ động học tập. Thứ hai, để có một dự án lôi cuốn sinh viên và phù hợp kiến thức học phần, giảng viên nên chọn lọc những nội dung gần gũi thực tế để xây dựng dự án. Thứ ba, giảng viên cần tạo ra một kênh liên lạc (có thể qua mạng xã hội) để tiếp thu, lắng nghe ý kiến cũng như giải đáp những thắc mắc kịp thời cho

sinh viên trong quá trình tiến hành dự án.

Về phía người học: Thứ nhất, mỗi sinh viên cần ý thức được vai trò, trách nhiệm của mình trong việc thực hiện dự án và phải cố gắng thực hiện tốt vai trò của mình. Thứ hai, cần phải tích cực lắng nghe và đóng góp ý kiến với mục đích xây dựng cho hoạt động của nhóm. Thứ ba, cần lập ra một thời gian biểu cụ thể, chi tiết cho từng công việc để hoàn thành đúng tiến độ đề ra. Ngoài ra, sinh viên cũng cần có sự phối hợp với giảng viên để yêu cầu hỗ trợ trong những trường hợp cần thiết.

3. Kết luận

Qua quá trình vận dụng phương pháp dạy học dự án vào học phân Luật du lịch cho sinh viên khoa Việt Nam học, tác giả nhận thấy đây là hình thức tổ chức dạy học phù hợp và đem lại hiệu quả cao. Hình thức tổ chức dạy học này giúp sinh viên vừa chủ động trong việc chiếm lĩnh kiến thức, vừa rèn luyện kỹ năng học tập và trau dồi kỹ năng nghề nghiệp. Bên cạnh đó, hoạt động hướng dẫn, hỗ trợ, đánh giá của giảng viên góp phần tăng sự tương tác giữa người dạy và người học, khắc phục được những nhược điểm của dạy học truyền thống mang tính một chiều. Dạy học dự án đã góp phần nâng cao chất lượng dạy và học cũng như góp phần đổi mới phương pháp dạy học trong giai đoạn hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Lăng Bình (chủ biên) (2010), *Dạy và học tích cực: Một số phương pháp và kỹ thuật dạy học*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
2. Tô Nguyên Cương (2012), *Dạy học kết hợp - “Một hình thức dạy học tất yếu của một nền giáo dục hiện đại”*, Tạp chí Giáo dục, số 283, 2012, tr 27-28.
3. Trịnh Văn Biều, Phan Đồng Châu Thủy, Trịnh Lê Hồng Phương (2011), *“Dạy học dự án - Từ lý luận đến thực tiễn”*. Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, số 28, 2011, tr3 - 12.
4. Lê Khoa (2015), *Vận dụng phương pháp dạy học dự án trong dạy học kiến thức sản xuất và sử dụng điện năng cho học sinh trung học phổ thông*, Luận án tiến sĩ Khoa học giáo dục, Trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên, 2015.
5. Đỗ Hương Trà (2007), *“Dạy học dự án và tiến trình thực hiện”*, Tạp chí Giáo dục, số 157, 2007, tr. 12 - 13.